

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (VNS 3/2024 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- apulaisosastopäällikkö Mikael Antell, ulkoministeriö
- ulkoasiainneuvos Antti Helanterä, ulkoministeriö
- ohjelmajohtaja Harri Mikkola, Ulkopoliittinen instituutti
- apulaisosastopäällikkö Marko Turunen, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Karoliina Honkanen, puolustusministeriö
- poliisiylijohtaja Ilkka Koskimäki, Poliisihallitus
- päällikkö Juha Martelius, suojelupoliisi
- erikoistutkija Anna Santaholma Orellana, suojelupoliisi
- päällikkö, poliisineuvos Robin Lardot, keskusrikospoliisi
- yksikönpäällikkö, eversti Mikko Lehmus, Rajavartiolaitos
- ylijohtaja Ilkka Haahtela, Maahanmuuttovirasto
- haavoittuvuuksien ja resilienssisektorin johtaja, kommodori Jukka Savolainen, Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus
- professori Kimmo Halunen
- apulaisprofessori Katri Pynnöniemi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Turvallisuuskomitea
- Tulli
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Huoltovarmuuskeskus
- Suomen Kuntaliitto

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

- Laajan turvallisuuden verkosto WISE
- WWF Suomi

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallintovaliokunta pitää valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon arviota Suomen kansainvälisestä toimintaympäristöstä ja sen muutostekijöistä realistisena sekä selonteon painopisteitä ja tavoitteita oikeasuuntaisina. Selonteko sisältää ensimmäistä kertaa myös Suomen Nato-jäsenyyden peruslinjaukset ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta. Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että kaikkien turvallisuusselontekojen ja muiden keskeisten strategioiden valmistelun pohjana on yhteinen tilannekuva, vaikka toimintaympäristöä kuvataan-kin niissä osin eri painotuksin. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön analyysin on määrä ohjata eduskunnalle myöhemmin annettavan puolustuselonteon valmistelua, ja se otetaan huomioon myös valmisteltaessa kansallisen turvallisuuden strategiaa, joka sisältää tarkemmat linjaukset kansallisen turvallisuuden suojaamisesta.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin, jonka sisältö määritellään selonteossa. Suomen turvallisuuden takaaminen edellyttää luovimista nopeasti muuttuvassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä, jota leimaavat monipuolistuvat turvallisuusuhkat, lisääntynyt strateginen kilpailu ja vastakkainasettelu sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon kaltaiset koko ihmiskuntaa koskevat ongelmat.

Turvallisuutta käsitellään selonteossa laajasta näkökulmasta. Turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on välttämätöntä tarkastella laajana kokonaisuutena, jotta Suomen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja ilmiöt sekä niiden väliset yhteydet niiden voidaan mahdollisimman tehokkaasti havaita. Selvää jakoa ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen ei voida enää tehdä, vaan ne ovat kiinteässä keskinäisessä riippuvuussuhteessa toisiinsa. Suomen sotilaallinen puolustaminen ja kokonaisturvallisuus ovat aiempaa tiiviimmin kytköksissä. Tarkasteltaessa turvallisuutta laajasta näkökulmasta keskeisiä ovat myös talouden kilpailukyky, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys, teknologinen suorituskyky sekä strategisten riippuvuuksien tunnistaminen ja hallinta.

Valiokunta korostaa viranomaisten ja eri hallinnon tasojen yhteisen tilannekuvan merkitystä jatkuvasti muuttuvassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Valiokunta pitää myös tarpeellisenä arvioida, miten sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhä tiiviimpi yhteys voidaan ottaa asioiden eduskuntakäsittelyssä kokonaisturvallisuuden näkökulmasta nykyistä paremmin huomioon.

Yhteiskunnan kriisinsietokyky (resilienssi), kansallinen puolustuskyky ja sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen korostuvat muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Valiokunta painottaa toimialansa

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

huomioon ottaen erityisesti sisäisen turvallisuuden viranomaisten riittävien resurssien ja ajantasaisten toimivaltuuksien sekä viranomaisten välisen sujuvan tiedonkulun merkitystä. Kansallinen poikkihallinnollinen yhteistyö ja kansainvälinen yhteistyö ovat välttämättömiä jatkuvasti monipuolistuvien turvallisuusuuhkien ennakoinnissa ja torjunnassa. Valiokunta katsoo lisäksi, että luottamus viranomaisiin, luottamus väestöryhmien kesken sekä yhteiskuntarauhan ylläpitäminen ovat olennaisia, jotta ulkopuolisia hyökkäyksiä ja vaikuttamisen eri muotoja voidaan tehokkaasti torjua. Hallintovaliokunta pitää yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeisenä tekijänä sitä, että luottamus turvallisuusviranomaisiin sekä laajemmin julkisiin instituutioihin on väestössä yleisesti korkea. Valiokunta pitää tärkeänä, että eri toimenpitein huolehditaan siitä, että luottamus pysyy jatkossakin korkealla tasolla.

Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti kykyyn ylläpitää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa. Tämän toteutumiseksi on huolehdittava myös siitä, että kuntien ja hyvinvointialueiden varautumisen ja resilienssin kehittämiseen on riittävät edellytykset. Valiokunta pitää perusteltuna, että kokonaisturvallisuusajattelua ja suomalaista huoltovarmuuskonseptia edistetään EU-tasolla.

Hybridivaikuttamisen torjunta

Suomen turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti erityisesti Venäjän aggressiivisen toiminnan myötä. Venäjä on osoittanut, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta, ja se on räikeästi loukannut YK:n peruskirjaa sekä rikkonut eurooppalaista sopimusperusteista turvallisuusjärjestystä. Venäjän vihamieliset hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan. Myös Venäjän Suomeen kohdistama hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan. Myös Venäjän Suomeen kohdistama hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan. Myös Venäjän Suomeen kohdistama hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan.

Selonteon mukaan on todennäköistä, ettei uhka lähiaikoina pienene, vaan Suomeen kohdistuvan hybridi- ja sabotaasitoimien intensiteetti ja keinovalikoima vaihtelevat. Suomen turvallisuusympäristöön vaikuttavat myös muun muassa kiristyvät maailmanpoliittiset jännitteet ja suurvaltasuhteet, uudet teknologiat sekä terrorismi. Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä, että toimintaympäristön muutokseen liittyviä turvallisuusuhkia kyetään mahdollisimman tehokkaasti ennakoimaan ja muuttuneeseen tilanteeseen vastataan määrätietoisesti.

Hallintovaliokunta on käsitellyt hybridi- ja sabotaasitoimista useissa aiemmissa kannanotoissaan (esim. HaVL 14/2022 vp ja HaVM 19/2021 vp). Valiokunta viittaa tässä yhteydessä erityisesti turvallisuusympäristön muutosta koskevasta ajankohtaiselonteosta antamaansa lausuntoon (HaVL 14/2022 vp — VNS 1/2022 vp), jossa on kuvattu laajasti muuttuneen tilanteen vaikutuksia valiokunnan toimialalla.

Hybridivaikuttamisen tavoitteena on kohdevaltion toimintakyvyn heikentäminen. Hybridivaikuttaminen voi sisältää esimerkiksi kyberoperaatioita, valheellisten uutisten ja propagandan levittämistä, poliittisten ääriiliikkeiden rahoittamista sekä demokratian keskeisiin instituutioihin vaikuttamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että hybridi- ja sabotaasitoimien torjuntaan varaudutaan mahdollisimman laaja-alaisesti.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

Hybridituhkien tehokas torjunta edellyttää yhtenäistä ja ajantasaista tilannekuvaa, sillä hybridituhkat ovat luonteeltaan tarkoituksellisen moniulotteisia, ja niiden vaikutukset ja torjuntavastuut ulottuvat useiden kansallisten viranomaisten vastuulle. Yhteistä hybridituhkille on se, että ne ovat tarkoituksellisia, perinteistä sodankäyntiä lievempiä häirintätoimia, esimerkiksi terroristisia tai muita rikollisia toimia. Valiokunta tähdentää, että sisäisen turvallisuuden viranomaiset, etenkin poliisi ja Rajavartiolaitos, ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa hybriditilanteissa. Tämä korostuu entisestään Suomen ollessa Naton jäsen. Turvallisuusviranomaisten ja muiden toimijoiden tiivis yhteistyö ja toimiva tiedonvaihto ovat välttämättömiä hybridituhkien tehokkaassa torjunnassa.

Yksi mahdollinen hybridivaikuttamisen keino on kriittisen infrastruktuurin tahallinen vaurioittaminen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kriittinen infrastruktuuri kyetään kaikissa oloissa suojaamaan. Viranomaisten ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö on tässä keskeistä. Häiriöt esimerkiksi energian tuotannossa, tietoliikenteessä tai vesihuollossa heijastuvat kokonaisturvallisuuteen ja vaikuttavat kansalaisten turvallisuuden tunteeseen. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös kriittiseen infrastruktuuriin liittyvän avoimen tiedon, kuten paikkatiedon suojaamiseen.

Turvallisuustyöympäristön jännitteet ovat heijastuneet rajaturvallisuustilanteeseen Suomen itärajalta. Suomeen saapui rajanylityspaikkojen kautta syksyllä 2023 ilman maahantulon edellytyksiä noin 1 300 henkilöä, jotka ovat hakeneet Suomessa kansainvälistä suojelua. Merkittävä osa näistä henkilöistä on poistunut maasta ennen hakemuksen tutkinnan päättymistä ja jatkanut matkaansa muualle EU:n alueelle. Valiokunta toteaa, että välineellistetyllä maahantulolla voi olla merkittäviä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja sisäiseen turvallisuuteen.

Selonteossa tunnistetaan maahantulon välineellistäminen osana hybridivaikuttamista. Tähän vastataan selonteon mukaan tarvittavin poliittisin, operatiivisin, oikeudellisin, diplomaattisin ja taloudellisin keinoin. Valiokunta toteaa, että lainsäädäntöön on tehty useita muutoksia, joiden tavoitteena on ollut parantaa viranomaisten kykyä varautua erilaisiin turvallisuusuhkiin. Maahantuloon välineellistämiseen on pyritty varautumaan etenkin heinäkuussa 2022 voimaan tulleella rajavartiolaitain (578/2005) muutoksella, jonka nojalla itäraja on ollut jo pitkään suljettuna. Eduskunta on lisäksi selonteon antamisen jälkeen heinäkuussa 2024 hyväksynyt lain väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi (HaVM 15/2024 vp), jonka tarkoituksena on tehokkaasti torjua maahantulon välineellistämisen muodossa Suomeen kohdistettavaa painostamista, vahvistaa rajaturvallisuutta ja varautua maahantulon välineellistämisen vakaviin tilanteisiin. Mainittu laki on säädetty poikkeuslakina ja on voimassa yhden vuoden. Valtioneuvoston yleisistunto ei ole tehnyt lain mahdollistamaa päätöstä kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamisen rajoittamisesta.

Suomella on EU:n ja Naton ulkorajavaltiona korostettu vastuu ulkorajoista ja Schengen-valtiona myös Schengenin toimivuudesta ja kestävydestä. Turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomi pystyy vastaamaan välineellistetyn maahantulon tilanteeseen ja hybridivaikuttamiseen ulkorajoillaan. Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä, että ulkoisten toimijoiden mahdollisuudet käyttää muuttoliikettä Suomeen ja Euroopan unioniin kohdistuvan vihamielisen vaikuttamisen välineenä kyetään mahdollisimman tehokkaasti estämään. Valiokun-

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

ta toteaa, että maahantulon välineellistämisen torjuntaan tulee löytää toimivat ja kestävät EU-tason ratkaisut ja kiirehtii toimenpiteitä tällaisten ratkaisujen löytämiseksi.

Selonteossa nostetaan esiin vihamieliseen kyber- ja hybriditoimintaan syyllistyneiden valtioiden tai muiden tahojen selvittäminen ja nimeäminen (ns. attribuutio eli syyksilukeminen) osana Suomen poliittista keinovalikoimaa. Hybridiuhkien taustalla olevien toimijoiden tunnistaminen ja niiden yhdistelmien hahmottaminen on vaikeaa. Toimijoina voi olla yksittäisiä henkilöitä tai henkilöryhmiä sekä valtiollisia toimijoita, jotka saattavat käyttää hybridivaikuttamisessa esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä tai niiden jäseniä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisin suorittama esitutkinta on usein ainoa keino taustalla olevien toimijoiden selvittämiseen. Riittävä näyttö hyökkäyksen aiheuttajan nimeämiseksi voi osaltaan toimia ennalta ehkäisevänä pelotteena.

Kyberturvallisuus

Kyberturvallisuuden merkitys osana kokonaisturvallisuutta korostuu entisestään nykyisessä turvallisuusympäristössä. Murroksellisilla teknologioilla, kuten tekoälyllä ja kvanttiteknologioilla voi olla merkittäviä turvallisuuspoliittisia vaikutuksia sen lisäksi, että teknologinen kehitys avaa uusia mahdollisuuksia. Tekoälyn kehitys tekee kyberhyökkäyksistä, informaatiovaikuttamisesta ja disinformaatiosta yhä kohdennetumpaa ja vaikuttavampaa. Esimerkiksi syvävääreännösten käyttö laajenee ja niiden tunnistaminen vaikeutuu. Muuttuneeseen kyberturvallisuuden uhkatasoon vastaaminen edellyttää uusia, tehokkaampia toimia ja tiivistä yhteistyötä EU:ssa, Natossa ja kumppanimaiden kanssa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että selonteossa kiinnitetään huomiota kyberturvallisuuteen ja -puolustukseen sekä vakavan ja järjestäytyneen kyberrikollisuuden torjuntaan. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä valtiollisen suvereniteetin suojaamisessa kybertoimintaympäristössä. Kyberturvallisuuden korkean tason säilyttäminen edellyttää ajankohtaista tilanneymmärrystä yhteiskuntaan kohdistuvista kyberuhkista. Erityisen merkittävää on saada tietoa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvista uhkista. Valiokunta toteaa, että monet yhteiskunnan kannalta elintärkeät toiminnot, palvelujärjestelmät ja tietovarannot sijaitsevat kunnissa tai hyvinvointialueilla. Suomesakin on havaittu pyrkimyksiä päästä kiinni kriittiseen infrastruktuuriin paikallistason kautta. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on velvollisuus varautua ja kyetä jatkamaan toimintaansa kaikissa oloissa, minkä vuoksi on tärkeää, että niiden kyberturvallisuuteen panostetaan. Valiokunta korostaa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistoiminnan merkitystä kyberympäristössä.

Valiokunta toteaa, että kyberosaamisen merkitys myös ihmisten arjessa korostuu jatkuvasti. Yksittäisiin kansalaisiin kohdistuvien ns. verkkoavusteisten petosten kasvun lisäksi merkityksellisiä ovat lisääntyneet palvelunestohyökkäykset ja tietomurrot sekä niihin liittyvät kiristykset. Kansalaisten digi- ja kyberturvallisuustaitoja tulee myös kehittää.

Rikosvastuun toteutumisen kannalta on tärkeää, että poliisilla on riittävä kyky tutkia vakavaa ja järjestäytynyttä tietoverkkorikollisuutta sekä tarjota tukea muiden valtioiden lainvalvontaviranomaisille. Tietoverkkorikollisuuden tilannekuvan parantaminen ja siinä tarvittavien tietojen saaminen on nykyisessä turvallisuustilanteessa entistäkin tärkeämpää, koska tietoverkkorikoksia voidaan hyödyntää myös hybridivaikuttamisen ja hybridioperaatioiden työkaluina.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

Selonteossa mainitaan Suomen aktiivinen osallistuminen teknologian globaalista hallinnasta ja sääntelystä käytävään keskusteluun. Esimerkkejä keskeisestä EU-sääntelystä ovat tietosuojaa, tekoälyä ja kyberturvallisuutta koskevat säädökset. Etenkin tekoälysääntelyssä tulee kiinnittää huomiota tekoälyn käyttöön liittyviin riskeihin.

Valiokunta korostaa oikean ja luotettavan informaation keskeistä merkitystä digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Informaatiovaikuttamisen tavoitteena on usein demokraattisten yhteiskuntien polarisaatio. Siihen voidaan vastata esimerkiksi oikea-aikaisella ja kohdistetulla strategisella viestinnällä. Väestölle on tärkeää viestiä mahdollisimman etupainotteisesti ja suunnitelmallisesti, minkälaisiin riskeihin varaudutaan ja mitä mahdollisia vaikuttamisyrityksiä on odotettavissa. Yhtä tärkeää on pääsy avoimeen ja luotettavaan tietoon kaikissa turvallisuustilanteissa. Tämä on keskeistä myös omatoimisen varautumisen kannalta. Päättäjien ja viranomaisten on kyettävä eri tilanteissa jakamaan oikea-aikaista ja paikkansapitävää tilannekuvaa, jotta disinformaatiolta voidaan mahdollisimman tehokkaasti välttyä.

Huoltovarmuus

Valiokunta pitää perusteltuna, että selonteossa korostetaan huoltovarmuuden turvaamisen merkitystä. Huoltovarmuudessa korostuvat kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja toimintavarmuus sekä toimitusketjujen turvallisuus ja niiden hajauttaminen. Yhteiskunnan kokonaisvarautumisen kannalta keskeisiä ovat selonteon mukaan elintarvikehuollon turvaaminen, terveydenhuollon materiaalistien resurssien toimitusten varmistaminen sekä energiahuollon turvaaminen puhdasta siirtymää edistämällä. Valiokunta painottaa tässä yhteydessä myös riittävän kotimaisen energiantuotannon turvaamista.

Valiokunta toteaa, että huoltovarmuuskriittisten meri- ja lentokuljetusten turvaaminen on merkittävä turvallisuuskysymys, joka liittyy Suomen riippuvuuteen ulkomaankaupasta. Valiokunta korostaa erityisesti energia- ja tietoliikenneyhteyksien turvaamisen merkitystä. Esimerkiksi tuulipuistojen ja merikaapeleiden toimintavarmuudesta on jatkossakin kyettävä huolehtimaan. Myös liikenneverkon toimintavarmuuteen ja kriisinkestävyyteen on kiinnitettävä huomiota.

Valiokunta pitää tarpeellisena sekä Suomen sisäisen että Pohjoismaiden välisen itä-länsisuuntaisen infrastruktuurin kehittämistä sekä siviili- että sotilastarkoituksiin, jotta pitkällä aikavälillä voidaan luoda kuljetusreittejä Norjasta Ruotsin kautta Suomeen. Yhtenä esimerkkinä tästä on hallitusohjelmaan kirjattu Merenkurkun (Vaasa-Uumaja) kiinteästä yhteydestä laadittava selvitys. Jotta huoltovarmuus voidaan kaikissa olosuhteissa turvata, on tärkeää varautua muun ohella vaihtoehtoihin kuljetusreitteihin ja niiden kapasiteetin kasvattamiseen (esim. Länsi-Suomen satamat). Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että myös eri alueiden, kuten Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaisuudella on merkitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta.

Muita huomioita

Edellä mainitun maahantulon välineellistämisen lisäksi on syytä kiinnittää huomiota muutointiin muuttoliikkeen hallintaan. Valiokunta on korostanut erityisesti tehokkaan palautusjärjestelmän merkitystä muuttoliikkeen hallinnassa. Selonteon mukaan esimerkiksi epävakaa yhteiskunnallisen kehityksen, konfliktien, köyhyyden ja ilmastomuutoksen negatiiviset vaikutukset voivat

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

heijastua yhä kasvavana siirtolaispaineena Eurooppaan. Hallitsematon muuttoliike voi aiheuttaa jännitteitä ja epävakautta valtioiden sisällä ja välillä. EU:ssa hiljattain hyväksytty maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus kattaa yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisen ja siihen tähtäävät lainsäädäntöehdotukset, kumppanuudet EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, paluiden tehostamisen sekä laillisten väylien edistämisen. Valiokunta pitää tärkeänä, että muuttoliikepolitiikassa korostetaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa toimia edistetään niin EU:n sisällä kuin suhteissa kolmansiin maihin (ks. myös HaVL 6/2024 vp).

Valiokunta korostaa kansallisen tiedustelun ja kansainvälisen tiedusteluyhteistyön merkitystä kansallisen turvallisuuden uhkien tunnistamisessa, ennaltaehkäisyssä ja torjumisessa sekä turvallisuusympäristön muutosten havaitsemisessa. Valiokunta toteaa, että Natossa tehdään sotilaallisen yhteistyön lisäksi yhteistyötä myös siviilitiedusteluun ja resilienssiin liittyvissä kysymyksissä. Valiokunta tähdentää, että tiedusteluviranomaisten toimintakyvystä ja riittävästä resursseista on huolehdittava kaikissa olosuhteissa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan panostetaan ja sen torjunnassa kiinnitetään huomiota laajasti eri näkökulmiin. Järjestäytyneet rikollisryhmät vastaavat Suomessa suurelta osin huumausaineiden kaupasta, johon kytkeytyy myös ampuma-aserikollisuutta ja väkivaltaa. Muita merkittäviä toiminta-alueita ovat muun muassa ihmiskauppa ja työperäinen hyväksikäyttö, talousrikollisuus ja omaisuusrikollisuus. Järjestäytynyt rikollisuus pyrkii hyödyntämään laillisia rakenteita, mikä kasvattaa rikollista toimintaa, vahvistaa rikollisten vaikutusvaltaa yhteiskunnassa ja lisää korruption riskiä. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta edellyttää tehokasta kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös satamaturvallisuuteen.

Valiokunta toteaa, että kansainvälinen terrorismin vastainen työ edellyttää Suomelta edelleen toimenpiteitä. Kansainväliset terroristiset verkostot ulottuvat myös Suomeen, joiden lisäksi verkko-yhteisöillä on keskeinen rooli kotoperäisen radikalisoitumisen alustana. Kriiseillä ja konflikteilla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia Naton jäsenvaltioihin. Terroristijärjestöjen kyky kehittää laajamittaisissa iskuissa käytettäviä uusia aseita tai kyky hyödyntää tekoälyä esimerkiksi propagandassaan luovat uusia uhkia, joihin tulee kyetä varautumaan.

Valiokunta toteaa, että käynnissä on useita lainsäädäntöhankkeita, joilla pyritään parantamaan viranomaisten välistä tiedonkulkua, ja muutoinkin viranomaisten toimintaedellytyksiä erilaisiin turvallisuusuhkiin vastaamiseen. Hallintovaliokunta kiirehtii näitä toimenpiteitä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Hallintovaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto HaVL 16/2024 vp

Helsingissä 18.10.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps

jäsen Juha Hänninen kok

jäsen Christoffer Ingo r

jäsen Mari Kaunistola kok

jäsen Anna Kontula vas

jäsen Rami Lehtinen ps

jäsen Saku Nikkanen sd

jäsen Eemeli Peltonen sd

jäsen Hanna Räsänen kesk

jäsen Paula Werning sd

jäsen Joakim Vigelius ps

jäsen Ben Zyskowitz kok

varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo